

Statsministeren

SVAR PÅ INTERPELLASJON 29.3.93

Stortingets president

fra representanten Reidar Johansen

"Forurensningssituasjonen i Finnmark som følge av utslipp av SO₂ og tungmetaller fra Kola-anleggene er alvorlig. Det er påvist skader på vegetasjonen, misdannelser hos fisk og redusert kvalitet på reinbeiter. I tillegg kommer luftveislidelser hos innbyggerne. Norske myndigheter har arbeidet for å løse disse problemene i et samarbeid mellom Russland, Norge og Finland. Dette arbeidet er imidlertid brutt sammen, blant annet fordi russerne har funnet de foreslåtte løsninger for dyre. Til tross for norske bestrebelser, er derfor situasjonen like ille. Vil Statsministeren ta initiativ til å løfte denne saken opp på statsledernivå, og hva slags hjelp utover den som allerede er tilbudt kan norske myndigheter bidra med?"

President,

I forbindelse med forhandlingene sommeren 1990 mellom norske, finske og russiske myndigheter om et prosjekt for modernisering og reduksjon av svovelutslippene fra nikkilverket i Petsjenga, gjorde Regjeringen det kjent at man ville gi en støtte på inntil 300 mill. kroner til miljøtiltak på Kola for å bidra til en miljøvennlig akseptabel reduksjon av utslippene. Utslippene av svoveldioksid fra nikkilverket er på 280.000 tonn årlig som tilsvarer fem ganger det samlede norske utslipp. Dette er den største enkeltkilde for forurensning som rammer Finnmark. Anslagsvis 10% av disse utslippene faller ned i Norge, på grunn av de fremherskende sør-vestlige vinder. Utslippene rammer Øst-Finnmark i konsentrerte episoder som gir skade på fisk og vegetasjon i grenseområdet. På russisk side forekommer i tillegg betydelige helseskader som følge av forurensningen. Tilsagnet om miljøstøtte har bidratt i betydelig grad til å skape interesse for saken hos russiske myndigheter.

Etter at de russisk myndigheter i september i fjor forkastet et finsk prosjektilbud med norske underleveranser på grunn av at investerings-

beløpet lå over det man i dagens økonomiske situasjon så seg i stand til å klare, ble det på russisk initiativ fra miljøvernministeren igangsatt en nordisk-russisk utredningsprosess for å finne frem til et alternativt og rimeligere moderniseringsprosjekt. En ekspertgruppe skisserte i oktober i fjor flere alternative prosjektforslag. Under et nordisk-russisk miljøvernministermøte i København i november ble disse anbefalt videreført. Dette arbeidet samordnes av det nordiske miljøvernfinansieringsselskapet NEFCO.

Under Nordisk Ministerrådsmøte i Oslo 3. mars la NEFCO fram en framdriftsrapport. Denne viser at man, bl.a fra det norske selskap Elkems side, vil være istand til å gi tilbud på modernisering av nikkerverket med bibehold av de strengeste miljøkrav, til en langt lavere pris enn det opprinnelige finske prosjekt. De prosjektsskisser som nå er framlagt bygger imidlertid på noe ulike forutsetninger, og varierer ganske mye med hensyn til kostnadsanslag. De varierer også endel når det gjelder samlet utslippsreduksjon og driftsøkonomiske forhold. De har imidlertid til felles en mulighet for å skape et interessant samarbeid mellom industribedrifter i flere nordiske land og russisk industri for å løse et av regionens alvorlige miljøproblemer. Nordisk Ministerråd har derfor anmodet ekspertgruppen om å videreføre arbeidet med det formål å bringe fram konkurransedyktige nordiske samarbeidsprosjekt for en miljømessig forsvarlig modernisering av produksjonsanleggene ved nikkerverket.

Fra russisk side har vi fått opplyst at det i mars vil bli utlyst en internasjonal anbudskonkurranse om prosjektet. Frist for innlevering av anbud skal være 1. september. Det planlegges norsk deltagelse i denne anbudskonkurransen. Fra Regjeringens side vil det være en forutsetning for medvirkning til å få realisert et slikt prosjekt at det legges til grunn en teknologisk løsning som gir en miljømessig forsvarlig utslippsreduksjon.

Fra Regjeringens side legger vi vekt på de muligheter som avtegner seg i

form av et mulig samarbeid mellom nordiske og russiske industribedrifter for å løse store miljøproblem. I den aktuelle saken er det dessuten viktig å få utnyttet mulighetene for å få inn flere leverandørland med sikte på et bredere samarbeid på finansieringssiden.

Prosjektet medfører et såvidt stort finansieringsbehov at også internasjonale finansieringsinstitusjoner så som Verdensbanken, Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) og Den nordiske investeringsbank (NIB) bør komme inn i prosjektet. Denne saken er en av de aller høyest prioriterte under samarbeidet i Barentsregionen.

Saken er tatt opp blant miljøvernminsterne i regionen, og vil stå på dagsorden for det første miljøvernministermøte under Barents-rådet. Det tas sikte på å sammenkalle dette møtet på et tidspunkt etter at anbudskonkurransen etter planen skal være avsluttet. Møtet vil derfor ha som en viktig oppgave å sikre det nordiske engasjement omkring denne saken, og å påvirke igangsettingen av konkrete kontraktsforhandlinger om prosjektet.

President,

Denne saken har fra første stund vært fulgt med spesiell årvåkenhet fra Statsministerens side. Initiativet til de nordisk-sovjetiske forhandlinger om en løsning på problemet ble tatt under Statsministermøtet i Rønneby i 1990. Statsministeren, Utenriksministeren og miljøvernministeren har da også ved en rekke anledninger tatt denne saken opp med den politiske ledelse i Russland og tidligere Sovjetunionen. Sist jeg selv hadde anledning til direkte samtale med det russiske lederskap var under KSSE-møtet i Helsingfors ifjor sommer. Regjeringen har på denne måten maktet å holde saken aktuell til tross for de endringer som er skjedd i Russland.

Regjeringen regner med at de russiske myndigheter nå vil vise vilje til å komme fram til en gjensidig akseptabel løsning på det miljøproblem nikkilverket representerer. Utviklingen i saken etter miljøvernministermøtet

i Kirkenes i fjor kan tyde på det. Initiativet i saken vil i alle fall bli opprettholdt fra Regjeringens side til den har funnet en akseptabel løsning.

En endelig løsning på dette problem kan bare finnes i et direkte samarbeid mellom de angjeldende industriselskaper, finansieringsinstitusjonene og myndighetene. Oppgaven vil derfor fra Statsministerens og Regjeringens side fortsatt være å søke å tilrettelegge for, påskynde og støtte opp om direkte forhandlinger om samarbeid mellom partene. Regjeringen opprettholder tilsagnet om støtte på inntil 300 mill. kroner til miljøtiltak på Kola, under forutsetning av at det russiske selskap velger en miljømessig akseptabel løsning.